

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Środowiska

Tekst jednolity*

KSI.410.003.02.2020

Pan
Przemysław Daca
Prezes
Państwowego Gospodarstwa Wodnego
Wody Polskie
ul. Żelazna 59A
00-848 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

* Uwzględniono zmiany wprowadzone Uchwałą Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 15 października 2021 r.

P/20/046 Zbieranie i oczyszczanie ścieków komunalnych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (PGW WP) Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (KZGW), ul. Żelazna 59A, 00-848 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Przemysław Dacą, Prezes PGW WP od 17 stycznia 2018 r. (akta kontroli str. 3)
Zakres przedmiotowy kontroli	Planowanie, monitorowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 30 września 2020 r. z wykorzystaniem dowodów powstałych przed/po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Środowiska
Kontrolerzy	1. Tomasz Nowakowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/66/2020 z 3 listopada 2020 r. (akta kontroli str. 1) 2. Andrzej Szymczyk, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/71/2020 z 20 listopada 2020 r. (akta kontroli str. 249) 3. Damian Pazio, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/4/2021 z 5 stycznia 2021 r. (akta kontroli str. 557)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie realizację przez Prezesa PGW WP, w okresie objętym kontrolą, planowania, monitorowania, koordynowania i nadzorowania zadań w zakresie gospodarki ściekowej.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Przyjęte założenia w celu opracowania projektów piątej³ i szóstej⁴ aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK), odpowiednio zaakceptowane oraz przygotowane w PGW WP KZGW, nie gwarantowały ujęcia w omawianych projektach wszystkich wyznaczonych aglomeracji⁵ powyżej 2 000 RLM⁶ pomimo, że przepisy kolejnych ustaw – Prawo wodne⁷ wskazywały, że wykaz aglomeracji stanowi integralną część KPOŚK, będącego podstawowym instrumentem wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych⁸. Ponadto nie uwzględniały one stanowiska Komisji Europejskiej (KE) potwierdzonego orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), dotyczącego warunku spełnienia wymogu w zakresie wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych odnoszącego się do zbierania ścieków komunalnych na poziomie co najmniej 98%, przy czym pozostałe 2% niezbranego ładunku nie powinno przekraczać ani być równe 2 000 RLM.

W ocenie NIK przyjęcie powyższych założeń negatywnie wpłynęło na prawidłowość wdrażania dyrektywy 91/271/EWG.

Prezes PGW WP nie zapewnił wystarczającego nadzoru nad komórką organizacyjną PGW WP KZGW, odpowiedzialną za koordynację działań dotyczących dyrektywy 91/271/EWG, w wyniku czego dopuścił w sierpniu 2020 r. do przekazania Ministerstwu Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (MGMiŻŚ), bez akceptacji kierownictwa PGW WP, eksperckiej projekcji nieuwzględniającej 103 istniejących aglomeracji – stanowiącej następnie podstawę do dalszych prac w MGiMiŻŚ nad projektem AKPOŚK 2020. Rozwiązania zawarte w przekazanym dokumencie wykluczały ujęcie w projekcie AKPOŚK 2020 wszystkich wyznaczonych w Polsce aglomeracji powyżej 2 000 RLM.

Sporządzone w PGW WP KZGW sprawozdanie z realizacji KPOŚK w 2018 r. zawierało rozbieżne dane w zakresie ilości ścieków komunalnych powstających w aglomeracjach i ilości oczyszczanych ścieków komunalnych. Wykazana w sprawozdaniu łączna ilość ścieków oczyszczanych była 87 razy większa niż ilość ścieków powstających w aglomeracjach.

Negatywnej oceny nie zmienia m.in.:

- wyodrębnienie w strukturze organizacyjnej PGW WP komórki organizacyjnej, której przypisano koordynację działań związanych z wdrażaniem przepisów dyrektywy 91/271/EWG, w tym aktualizację KPOŚK;

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu sformułowano ocenę negatywną.

³ Piąta aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, dalej: „AKPOŚK 2017”.

⁴ Szósta aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, dalej: „AKPOŚK 2020”.

⁵ Teren na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych albo do końcowego punktu zrzutu tych ścieków – art. 86 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U z 2021 r. poz. 624), dalej: „uPW”.

⁶ Równoważna Liczba Mieszkańców – ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładalnych wyrażonych jako wskaźnik pięciodobowego zapotrzebowania tlenu (BZT₅) w ilości 60 g tlenu na dobę (art. 86 ust. 3 pkt 3 uPW).

⁷ Ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U z 2017 r. poz. 1121 ze zm.) oraz uPW.

⁸ Dz. Urz. WE L 135 z 30.05.1991, str. 40, dalej: „dyrektywa 91/271/EWG”.

- przeprowadzenie cyklu szkoleń dla pracowników regionalnych zarządów gospodarki wodnej (rzgw) oraz zarządów zlewni (zz) w zakresie wyznaczania, zmiany i likwidacji aglomeracji ściekowych oraz osiągnięcia zgodności z dyrektywą 91/271/EWG;
- zamieszczanie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej (BIP) wzorów sprawozdań z realizacji KPOŚK wraz z informacjami o sposobie przekazania tych sprawozdań;
- terminowe przedkładanie Ministrowi Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej sprawozdań z realizacji KPOŚK.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

Planowanie, monitorowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej

1. Organizacja zadań w zakresie ochrony wód dotyczących zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym PGW WP⁹ koordynacja działań związanych z wdrażaniem przepisów dyrektywy 91/271/EWG, w tym aktualizacja KPOŚK należała do zakresu Wydziału Programów Wodnych w Departamencie Zarządzania Środowiskiem Wodnym. W zakresach obowiązków wszystkich 5 pracowników Wydziału zostały określone zadania dotyczące dyrektywy 91/271/EWG.
(akta kontroli str. 4-11, 145-247, 376-379)

2. Planowanie zadań w zakresie realizacji gospodarki ściekowej

Opis stanu faktycznego

W marcu 2017 r. p.o. Prezes KZGW zaakceptowała „Aktualizację Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych – AKPOŚK 2017”. W dokumencie tym określono warunki wyposażenia aglomeracji w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie 95% dla aglomeracji o RLM < 100 000 i 98% dla aglomeracji o RLM ≥ 100 000.

AKPOŚK 2017 została zatwierdzona przez Radę Ministrów 31 lipca 2017 r.¹⁰ Uwzględniono w niej informacje dotyczące 1 587 aglomeracji. Dokument prognozował, że w 2021 r. wszystkie wymagane dyrektywą 91/271/EWG warunki (wydajność oczyszczalni ścieków dostosowana do RLM¹¹; wymagany stopień oczyszczania ścieków; bliski 100% poziom obsługi sieciami kanalizacyjnymi) powinno spełnić 1 036 aglomeracji, o łącznym RLM¹¹ wynoszącym 31 026 978, co stanowiło 80,0% całego generowanego przez aglomeracje RLM¹¹. Jako podstawowe przyczyny prognozowanego braku zgodności wszystkich 1 587 aglomeracji z wymogami dyrektywy 91/271/EWG zostały wymienione m.in.: niewłaściwe zaplanowanie wydajności oczyszczalni oraz niewłaściwe zaplanowanie sieci kanalizacyjnych.

Zgodnie z metodyką opracowania AKPOŚK 2017, opisaną w tym programie, zaakceptowany w marcu 2017 r. przez p.o. Prezesa KZGW dokument nie

⁹ Zrządzenie nr 80/2019 Prezesa PGW WP z 31 grudnia 2019 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie.

¹⁰ M.P. z 2017 r., poz. 1183.

¹¹ Rzeczywista Równoważna Liczba Mieszkańców – obliczona na podstawie sumy liczby mieszkańców aglomeracji, wartości RLM pochodzącej od osób czasowo przebywających na terenie aglomeracji oraz RLM pochodzącej z przemysłu występującego na obszarze aglomeracji.

uwzględniał aglomeracji które: nie zostały wyznaczone stosownym aktem prawa miejscowego (rozporządzeniem wojewody lub uchwałą sejmiku województwa) do 31 października 2016 r.; miały wielkość RLM poniżej 2 000 RLM; nie przekazały ankiety w formie elektronicznej i papierowej na potrzeby AKPOŚK 2017 w wymaganym terminie; przekazały ankiety bazujące na projektach aktów prawa miejscowego, a nie na obowiązujących aktach tworzących te aglomeracje.

(akta kontroli str. 925-959)

W okresie objętym kontrolą NIK przeprowadzono cykl szkoleń dla pracowników rzgw oraz zz w zakresie wyznaczania, zmiany i likwidacji aglomeracji ściekowych oraz osiągnięcia zgodności z dyrektywą 91/271/EWG. W KZGW opracowano i udostępniono na stronach internetowych PGW WP m.in.: „Poradnik dla samorządów wyznaczających aglomeracje” oraz „Wytyczne do wyznaczania, zmiany lub likwidacji obszarów i granic aglomeracji”. W sierpniu 2020 r. PGW WP przekazało do MG MiŻŚ założenia do zmiany m.in. uPW w zakresie uzgodnienia projektów uchwał wyznaczających aglomeracje, zmiany i likwidacji aglomeracji, sprawozdawczości i procesu aktualizacji KPOŚK, oraz we wrześniu 2020 r. propozycję dotyczącą kary za niespełnienie warunków dyrektywy 91/271/EWG. Prezes PGW WP wyjaśnił m.in.: „...nie posiadam informacji, czy wszystkie przedstawione [...] założenia do zmiany ustawy Prawo wodne i niektórych innych ustaw zostaną ostatecznie wprowadzone do prawodawstwa”.

(akta kontroli str. 254-318, 489-552, 1120-1128, 1139-1146, 1164-1179)

Działając na podstawie art. 354 ust. 2 pkt 1, w związku z art. 88 ust. 1 uPW Podsekretarz Stanu w MG MiŻŚ, 15 maja 2018 r., zobowiązał Prezesa PGW WP do podjęcia działań w zakresie sporządzenia AKPOŚK 2020.

(akta kontroli str. 920)

16 kwietnia 2019 r. odbyło się spotkanie w sprawie mapy drogowej dla aglomeracji ubiegających się o ujęcie w AKPOŚK 2020, w którym uczestniczyli m.in. przedstawiciele MG MiŻŚ i KZGW. Podczas spotkania przedstawiciele KZGW zaprezentowali m.in.: harmonogram przyszłych działań dla AKPOŚK 2020, zakres ankiety aktualizacyjnej, założenia i warunki ujęcia aglomeracji w AKPOŚK 2020, wskaźnik koncentracji, warunki zgodności z dyrektywą 91/271/EWG oraz założenia procesu weryfikacyjnego. Po uwzględnieniu ewentualnych uwag dokument ten miał zostać przedstawiony do akceptacji ministrowi właściwemu ds. gospodarki wodnej.

(akta kontroli str. 1253-1255)

Zaakceptowana przez Podsekretarza Stanu w MG MiŻŚ „Mapa drogowa dla aglomeracji ubiegających się o ujęcie w VI aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (VI AKPOŚK)” określała m.in. warunki zgodności z dyrektywą 91/271/EWG oraz harmonogram prac. Warunki zgodności z dyrektywą zakładały wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące blisko 100% poziom obsługi, w tym: 95% dla aglomeracji o RLM < 100 000 i 98% dla aglomeracji o RLM ≥ 100 000. Terminy wyznaczenia i zmiany aglomeracji zostały określone w harmonogramie prac na lipiec – październik 2019 r. Kontynuację procesu legislacyjnego AKPOŚK 2020 planowano rozpocząć od kwietnia 2020 r.

(akta kontroli str. 536-539)

W dniach 7–8 kwietnia 2020 r. odbyły się pierwsze spotkania przedstawicieli PGW WP z przedstawicielami MG MiŻŚ, podczas których omówiono stan zaawansowania prac nad projektem AKPOŚK 2020 oraz przedstawiono wyniki dotychczasowych podsumowań. Zgodnie z ustaleniami PGW WP miało przedstawić Ministrowi Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej propozycje działań mających na celu zwiększenie sumarycznej liczby RLM spełniających wymogi dyrektywy 91/271/EWG.

Podczas spotkania, 17 kwietnia 2020 r., Minister zwrócił się z prośbą do KZGW o przygotowanie planu działań w zakresie obowiązków wynikających z dyrektywy 91/271/EWG.

(akta kontroli str. 1209-1224)

Pismem z 30 kwietnia 2020 r.¹² zastępca Prezesa PGW WP, działając z upoważnienia Prezesa PGW WP, przekazała do MGMiŻS projekt AKPOŚK 2020, przygotowany na podstawie otrzymanych od samorządów ankiet aktualizacyjnych. W piśmie do Podsekretarza Stanu w MGMiŻS zastępca Prezesa PGW WP stwierdziła m.in.: „...jedynie dane pochodzące z nowych uchwał aglomeracyjnych, podjętych po roku 2018 i uzgodnionych z PGW WP, mogą stanowić podstawę do oszacowania dystansu do osiągnięcia celu traktatowego oraz planowania inwestycji”.

Projekt obejmował 1 566 aglomeracji o łącznym RLM 38 765 257. Dokument zakładał, że w 2027 r. wszystkie zobowiązania powinny spełniać 834 aglomeracje (53,3%), o łącznym RLM 25 201 669 (65% całego generowanego przez aglomeracje RLM). Wraz z projektem przekazano plan działania na rzecz weryfikacji stanu realizacji AKPOŚK 2020 oraz dokument „scenariusz 4”, w którym ujęto „nowy RLM wskazany dla osiągnięcia zgodności z dyrektywą 91/271/EWG”. Scenariusz zakładał zmianę RLM w 1 005 aglomeracjach. Zawierał m.in. informacje o obecnej RLM (rzeczywistej), aktualnych warunkach zgodności aglomeracji z dyrektywą oraz informacje o zgodności z dyrektywą po realizacji inwestycji, zgodnie ze wskazaną nową RLM.

Zgodnie z metodyką opracowania AKPOŚK 2020, opisaną w projekcie, AKPOŚK 2020 nie uwzględniała aglomeracji nowych, które nie zostały wyznaczone stosownym aktem prawa miejscowego (rozporządzeniem wojewody lub uchwałą sejmiku województwa lub uchwałą rady gminy) do 31 października 2019 r.; których wielkość RLM wynosiła poniżej 2 000 RLM; oraz tych, które przekazały ankiety bazujące na projektach aktów prawa miejscowego wyznaczającego aglomerację, pomimo posiadania rozporządzenia lub uchwały.

(akta kontroli str. 401-402, 1209-1224)

Dyrektor Departamentu Zarządzania Środowiskiem Wodnym w PGW WP przekazał do MGMiŻS w maju 2020 r. materiał dotyczący analizy przeprowadzonej w zakresie spełnienia przez poszczególne aglomeracje warunków zgodności aglomeracji z dyrektywą 91/271/EWG, określonych przez KE w odniesieniu do wymaganego stopnia skanalizowania¹³. Według tego materiału wymagany przez KE stopień skanalizowania po realizacji inwestycji miało spełniać 611 z 1 566 (39%) aglomeracji ujętych w projekcie AKPOŚK 2020.

(akta kontroli str. 1103-1118)

Podczas spotkania w MGMiŻS, 21 lipca 2020 r., przedstawiciele PGW WP wyrazili obawy dotyczące zmiany RLM aglomeracji wyliczonej na podstawie danych wskazanych w ankietach aktualizacyjnych przez jednostki samorządu terytorialnego na RLM zaproponowaną w „scenariuszu 4”, który w ich ocenie nie miał pokrycia w prawodawstwie. Stwierdzili, że w przypadku zastosowania rozwiązania w postaci „scenariusza 4” podjęte działania mogą wpływać na m.in. plany inwestycyjne dotyczące sieci kanalizacyjnej. Podkreślili, że może mieć to wpływ także na przejścia pomiędzy progami demarkacyjnymi – 10 000 RLM i 100 000 RLM oraz na możliwość wystąpienia komplikacji związanych z otrzymanym dofinansowaniem lub ubieganiem się o takie dofinansowanie. Na spotkaniu ustalono, że w projekcie

¹² Znak: KZW.4001.6.2020.

¹³ Według KE wszystkie aglomeracje mające systemy zbierania w 98% usuwanych ścieków komunalnych są uznawane za spełniające wymogi dyrektywy, przy czym pozostałe 2% niezebranego ładunku nie powinno przekraczać ani być równe 2 000 RLM.

AKPOŚK 2020 nie zostaną ujęte aglomeracje nieposiadające kanalizacji z uwagi na ryzyko niezrealizowania inwestycji, które przybliżyłyby je do spełnienia celów dyrektywy 91/271/EWG oraz, że PGW WP ponownie zweryfikuje „scenariusz 4” i przekaże go do MGMIŻŚ celem weryfikacji i dalszego procedowania.

(akta kontroli str. 1276-1278)

31 lipca 2020 r. odbyło się kolejne spotkanie przedstawicieli PGW WP oraz MGMIŻŚ. Zidentyfikowano trzy warianty rozwiązań przy opracowaniu AKPOŚK 2020 z użyciem „scenariusza 4”.

Wariant I zakładał opracowanie projektu AKPOŚK 2020 na podstawie danych przekazanych przez gminy w ankietach aktualizacyjnych, zweryfikowanych o dane zawarte w aktualnych uchwałach przyjętych na podstawie uPW, a także dołączenie do dokumentu „scenariusza 4” opracowanego przez PGW WP jako mapy drogowej dojścia do zgodności. Do określenia zgodności dla roku bazowego 2019, przyjęto RLMrż i warunki nakładane na Polskę przez KE w uzasadnionej opinii¹⁴. Z kolei warunki po realizacji inwestycji odniesiono do RLM sugerowanego w „scenariuszu 4”.

Wariant II zakładał opracowanie AKPOŚK 2020, którego bazę miał stanowić „scenariusz 4”, tj. RLMrż i zgodna z uchwałami wyznaczającymi aglomeracje miała zostać zastąpiona przez RLM wyliczoną ze „scenariusza 4”. Rozwiązanie wymuszałoby również korekty w zakresie liczby mieszkańców, miejsc noclegowych oraz przemysłu obsługiwanego przez tabor asenizacyjny. Dla określenia zgodności dla roku bazowego 2019 i roku końcowego 2027 przyjęto RLM ze „scenariusza 4” oraz warunki nakładane na Polskę przez KE w uzasadnionej opinii.

W wariancie III analiza wykazała, że w przypadku 103 aglomeracji o łącznym RLM równym 300 tys. (w tym 4 aglomeracje powyżej 10 tys. RLM) nie można zastosować „scenariusza 4”, gdyż aglomeracje te nie zaplanowały inwestycji dających zgodność z wymogami stawianymi przez KE, a ich stopień skanalizowania (mniejszy niż 2 000 RLM) uniemożliwił ograniczenia aglomeracji do minimalnego poziomu RLM, będącego wartością graniczną dla zasadności istnienia aglomeracji.

W sierpniu 2020 r. Podsekretarz Stanu w MGMIŻŚ zatwierdziła notatkę dyrektora Departamentu Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej w MGMIŻŚ, w której za najkorzystniejsze uznano podejście do opracowania AKPOŚK 2020 w wariancie I, zakładającym zastosowanie „scenariusza 4” jako integralnego załącznika do AKPOŚK 2020 w połączeniu z wariantem III, tj. wyłączeniem z projektu AKPOŚK 2020 ww. 103 aglomeracji. Dane zawarte w „scenariuszu 4” miały być konsultowane z poszczególnymi aglomeracjami w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Prezes PGW WP wyjaśnił, że za proces konsultacji społecznych projektu AKPOŚK 2020 odpowiadał minister właściwy ds. gospodarki wodnej, który gromadził również dokumentację w tym zakresie.

(akta kontroli str. 1091-1100, 1152-1161)

W sierpniu 2020 r. kierownik Wydziału Programów Wodnych w KZGW przekazała do MGMIŻŚ opracowany na podstawie „scenariusza 4” materiał dotyczący AKPOŚK 2020. Obejmował on 1 463 aglomeracje o łącznym RLM 37 426 004. Dokument zakładał, że w 2027 r. wszystkie zobowiązania powinny spełnić 1 344 aglomeracje (91,9%), o łącznym RLM 35 802 175 (95,7 % całego generowanego przez aglomeracje ładunku, przy założeniu przeprowadzenia przez gminy weryfikacji obszaru i RLM aglomeracji oraz terminowego zrealizowania zaplanowanych inwestycji). W materiale tym nie zostały uwzględnione 103 aglomeracje o RLM

¹⁴ W styczniu 2018 r. KE wszczęła przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w zakresie wdrażania dyrektywy 91/271/EWG, a w maju 2020 r. skierowała do Rzeczypospolitej Polskiej uzasadnioną opinię w tej sprawie, co opisano w pkt 3 niniejszego wystąpienia.

powyżej 2 000, które według prognoz nie osiągną wymagań w zakresie poziomu zbierania ścieków do 2027 r.

Prezes PGW WP wyjaśnił m.in.: „...zgodnie z poleceniem MG MiŻŚ, przesłano [...] materiał opracowany na podstawie scenariusza 4 [...] Dokument ten miał charakter poglądowy i jako ekspercka projekcja skutku przyjętych w scenariuszu 4 założeń nie był zatwierdzany przez kierownictwo Wód Polskich. W toku późniejszych decyzji Kierownictwa MG MiŻŚ został on przyjęty jako obowiązujący projekt AKPOŚK 2020”.

(akta kontroli str. 401-402, 551-552, 1152-1161)

W listopadzie 2020 r. przeprowadzono konsultacje społeczne projektu prognozy oddziaływania na środowisko AKPOŚK 2020. W projekcie AKPOŚK 2020, który podlegał konsultacjom społecznym przyjęto priorytety dotyczące aglomeracji według kryteriów:

Priorytet I – Aglomeracje powyżej 100 000 RLM, które uzyskały/uzyskają zgodność z dyrektywą 91/271/EWG. W priorytecie I uwzględniono 70 aglomeracji wyposażonych łącznie w 100 oczyszczalni.

Priorytet II – Aglomeracje, które spełniają, bądź po weryfikacji RLM aglomeracji spełnią, warunki dyrektywy 91/271/EWG. W priorytecie II uwzględniono 805 aglomeracji wyposażonych łącznie w 862 oczyszczalnie.

Priorytet III – Aglomeracje, które przez weryfikację RLM aglomeracji oraz realizację działań inwestycyjnych spełnią warunki dyrektywy 91/271/EWG do 31 grudnia 2027 r. W priorytecie III uwzględniono 588 aglomeracji wyposażonych łącznie w 677 oczyszczalni.

W zatwierdzonej 3 marca 2021 r. przez sekretarza stanu w Ministerstwie Infrastruktury notatce stwierdzono m.in.: „Po zastosowaniu scenariusza IV, podjęta została decyzja o usunięciu z projektu VI AKPOŚK 102 aglomeracji [...] Te [...] aglomeracje nie zaplanowały inwestycji, których realizacja zapewniłaby zgodność z wymogami stawianymi przez KE, a ich stopień skanalizowania był wówczas często zerowy. [...] zasadnym jest: 1. Przekazanie do roboczych uzgodnień z KE projektu VI AKPOŚK opartego na zmodyfikowanym scenariuszu IV [...] po dokonaniu [...] zmian: [...] c) przywrócenie do VI AKPOŚK części aglomeracji spośród 102, które ze względu na nieosiągnięcie wymagań art. 3 dyrektywy ściekowej do 2027 i niemożności zastosowania scenariusza IV, nie zostały uwzględnione w VI AKPOŚK skierowanych do konsultacji społecznych [...] Te aglomeracje zostały ponownie wyznaczone uchwałą, zgodnie z art. 87 ust. 1 w związku z art. 565 ust. 2 ustawy – Prawo wodne. Pozostałe aglomeracje zostały usunięte z projektu VI AKPOŚK z uwagi na ich likwidację lub przekazanie deklaracji o niewyznaczeniu nowej aglomeracji do 31.12.2020 r.”.

(akta kontroli str. 1279-1282)

Minister Infrastruktury, 11 marca 2021 r., zwrócił się do jednostek samorządowych o zaktualizowanie danych zawartych w projekcie AKPOŚK 2020. W związku z tym w PGW WP opracowano ankiety aktualizacyjne oraz formularz zgłaszania aglomeracji do projektu AKPOŚK 2020, które Minister Infrastruktury przekazał do weryfikacji i uzupełnienia wiodącym w aglomeracjach jednostkom samorządu terytorialnego.

(akta kontroli str. 1240-1243)

W latach 2018-2020 (do 30 września) w KZGW nie poniesiono kosztów związanych z działaniami w zakresie aktualizacji KPOŚK. Powstałe dokumenty zostały opracowane przez pracowników Wydziału Programów Wodnych.

(akta kontroli str. 4-11)

3. Monitorowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej

Opis stanu faktycznego

Pozyskiwanie danych na temat postępu we wdrażaniu dyrektywy 91/271/EWG przez aglomeracje odbywało się w ramach corocznej sprawozdawczości z realizacji KPOŚK. W każdym roku przesyłane były do aglomeracji oraz umieszczane na stronach internetowych PGW WP ankiety sprawozdawcze. Regionalne zarządy gospodarki wodnej, zbierając dane od aglomeracji, dokonywały ich wstępnej weryfikacji. Kolejnym krokiem była ponowna analiza danych oraz opracowanie sprawozdania zbiorczego w KZGW. W ramach sprawozdawczości gromadzono również dane dotyczące ilości wytworzonych osadów ściekowych na terenie aglomeracji oraz sposobu ich zagospodarowania.

(akta kontroli str. 4-6, 367-379)

PGW WP zamieściło na stronie BIP wzory sprawozdań z realizacji KPOŚK za 2018 r. i 2019 r. wraz z informacjami o sposobie przekazania tych sprawozdań w terminie określonym w art. 89 ust. 1 uPW.

(akta kontroli str. 559-560)

Według danych ujętych w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK w 2018 r. i w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK w 2019 r. liczba gmin, które nie przedłożyły do PGW WP sprawozdań wyniosła: 11 za 2018 r. (2 aglomeracje nie przekazały sprawozdań, a 9 przekazało sprawozdania w czerwcu 2019 r.) i 2 za 2019 r. (aglomeracje nie złożyły sprawozdań). W zakresie sprawozdań za 2018 r. Prezes PGW WP wyjaśnił m.in., że: „...aglomeracje te nie przekazały w terminie wymaganych sprawozdań, pomimo wielokrotnych monitów ze strony PGW WP i w konsekwencji nie zostały ujęte w sprawozdaniu.”

Po terminie określonym w art. 89 ust. 1 uPW sprawozdania przekazało 277 gmin za 2018 r. i 185 gmin za 2019 r.

(akta kontroli str. 367-376, 590-601, 1164-1179, 1245-1250, 1253-1255)

Liczba sprawozdań z realizacji KPOŚK przekazanych do PGW WP przez gminy i przeanalizowanych przez PGW WP wyniosła: 1 573 za 2018 r. oraz 1 576 za 2019 r. O wynikach przeprowadzonej analizy sprawozdań za 2018 r. zostało poinformowanych 1 405 gmin wiodących, natomiast informację o wynikach analizy za 2019 r. przekazano do 1 402 gmin. Gminy były informowane o wynikach analizy od 1 do 55 dni od jej przeprowadzenia – w przypadku sprawozdań za 2018 r., i od 2 do 53 dni od jej przeprowadzenia – w przypadku sprawozdań za 2019 r. Uzupełnienia wymagało 1 105 sprawozdań za 2018 r. oraz 1 169 – za 2019 r. Liczba sprawozdań, w których nie było danych ze wszystkich gmin wchodzących w skład aglomeracji wyniosła: 3 za 2018 r. i 4 za 2019 r. Ostatecznie kompletnych danych nie zawierało: 20 sprawozdań za 2018 r. i 19 za 2019 r.

Uzupełnienia w sprawozdaniach wymagały m.in. dane dotyczące: osadów ściekowych, przepustowości oczyszczalni, długości systemów kanalizacyjnych w aglomeracji, liczby mieszkańców w granicach aglomeracji korzystających z poszczególnych systemów oczyszczania ścieków, różnicy pomiędzy RLM wskazaną w uchwale o utworzeniu aglomeracji a RLMr, poniesionych nakładów.

(akta kontroli str. 1225-1227)

W sprawozdaniu z realizacji KPOŚK w 2018 r. wykazano nakłady poniesione łącznie w roku sprawozdawczym na zbiorcze systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków w aglomeracjach, w wysokości 3 717 515,1 tys. zł, natomiast nakłady poniesione według źródeł ich pochodzenia – w wysokości 3 670 176,6 tys. zł. W sprawozdaniu z realizacji KPOŚK w 2019 r. wykazano wydatki poniesione łącznie w roku sprawozdawczym na zbiorcze systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie

ścieków w aglomeracjach, w wysokości 5 563 999,8 tys. zł, a wydatki poniesione według źródeł ich pochodzenia – w wysokości 5 295 642,6 tys. zł. Prezes PGW WP wyjaśnił, że PGW WP przygotowuje sprawozdanie na podstawie danych otrzymanych z gmin. W związku z powyższym, pomimo weryfikacji informacji brak dodatkowych wyjaśnień ze strony gmin może skutkować pojawieniem się rozbieżności w tym zakresie. Ponadto wartości te mogą się różnić ze względu na wykazywanie kosztów po ich wydatkowaniu (uwzględniając rozliczenia roczne) albo dopiero po zakończeniu inwestycji, tj. w następnym roku sprawozdawczym.

(akta kontroli str. 367-376, 1164-1179)

W latach 2018-2020 (do 30 września) liczba aglomeracji, dla których dokonano zmian w zakresie zmniejszenia granic (obszaru) aglomeracji wyniosła: 4 w 2018 r.; 48 w 2019 r.; 9 w 2020 r. Z kolei liczba aglomeracji, dla których dokonano zmian w zakresie zwiększenia granic (obszaru) aglomeracji wyniosła: 15 w 2018 r.; 55 w 2019 r.; 20 w 2020 r. Liczba aglomeracji, dla których dokonano zmian w zakresie RLM wyniosła: 23 w 2018 r.; 131 w 2019 r.; 46 w 2020 r.

W okresie objętym kontrolą NIK nowych aglomeracji wyznaczono: 3 w 2018 r.; 26 w 2019 r.; 8 w 2020 r. (do 30 września).

(akta kontroli str. 602-614)

Liczba aktywnych aglomeracji wyniosła: 1 573 w 2018 r. i 1 576 w 2019 r.; łączna RLMr aglomeracji: 38 477 405 w 2018 r. i 38 665 473 w 2019 r., a łączna liczba mieszkańców aglomeracji: 28 821 833 w 2018 r. i 28 761 976 w 2019 r.

(akta kontroli str. 367-376, 1228-1229)

PGW WP przedłożyło Ministrowi Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej sprawozdanie z realizacji KPOŚK za 2018 r. i sprawozdanie z realizacji KPOŚK za 2019 r. w terminie określonym w art. 91 UPw.

(akta kontroli str. 572-573, 908-909, 911)

W poszczególnych grupach aglomeracji według przedziału RLM, stan realizacji KPOŚK na koniec 2019 r. wynosił w zakresie:

- całkowitej długości sieci kanalizacyjnej sanitarnej i ogólnospławnej 151 417,7 km, z tego: 34 689,1 km (w aglomeracjach $\geq 150\,000$ RLM); 9 520,6 km (w aglomeracjach $\geq 100\,000 < 150\,000$ RLM); 52 033,4 km (w aglomeracjach $\geq 15\,000 < 100\,000$ RLM); 10 538,1 km (w aglomeracjach $\geq 10\,000 < 15\,000$ RLM); 44 636,7 km (w aglomeracjach $\geq 2\,000 < 10\,000$ RLM);
- liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej 26 934 304, z tego: 11 302 135 (w aglomeracjach $\geq 150\,000$ RLM); 2 378 360 (w aglomeracjach $\geq 100\,000 < 150\,000$ RLM); 8 522 584 (w aglomeracjach $\geq 15\,000 < 100\,000$ RLM); 1 174 416 (w aglomeracjach $\geq 10\,000 < 15\,000$ RLM); 3 556 809 (w aglomeracjach $\geq 2\,000 < 10\,000$ RLM);
- liczby oczyszczalni ścieków 1 732, z tego: 62 (w aglomeracjach $\geq 150\,000$ RLM); 40 (w aglomeracjach $\geq 100\,000 < 150\,000$ RLM); 383 (w aglomeracjach $\geq 15\,000 < 100\,000$ RLM); 152 (w aglomeracjach $\geq 10\,000 < 15\,000$ RLM); 1 095 (w aglomeracjach $\geq 2\,000 < 10\,000$ RLM);
- liczby aglomeracji spełniających standardy oczyszczania dyrektywy 91/271/EWG (Warunek III – zgodność z art. 4 i/lub 5 dyrektywy) 471, z tego: 20 (w aglomeracjach $\geq 150\,000$ RLM); 22 (w aglomeracjach $\geq 100\,000 < 150\,000$ RLM); 194 (w aglomeracjach $\geq 15\,000 < 100\,000$ RLM); 32 (w aglomeracjach $\geq 10\,000 < 15\,000$ RLM); 203 (w aglomeracjach $\geq 2\,000 < 10\,000$ RLM);
- suchej masy osadów ściekowych, które powstały na oczyszczalni 652 692 Mg s.m./rok, z tego: 238 135 Mg s.m./rok (w aglomeracjach $\geq 150\,000$ RLM);

54 278 Mg s.m./rok (w aglomeracjach $\geq 100\ 000 < 150\ 000$ RLM); 275 524 Mg s.m./rok (w aglomeracjach $\geq 15\ 000 < 100\ 000$ RLM), 28 591 Mg s.m./rok (w aglomeracjach $\geq 10\ 000 < 15\ 000$ RLM); 56 164 Mg s.m./rok (w aglomeracjach $\geq 2\ 000 < 10\ 000$ RLM).

(akta kontroli str. 367-376)

Według sprawozdania z realizacji KPOŚK w 2019 r. liczba aglomeracji, które spełniały warunki zgodności z dyrektywą 91/271/EWG w zakresie warunku dotyczącego:

- % skanalizowania (zgodność z art. 3 dyrektywy 91/271/EWG) wyniosła 406 aglomeracji o łącznej RLMrz 9 084 235;
- wydajności oczyszczalni (zgodność z art. 10 dyrektywy 91/271/EWG) wyniosła 365 aglomeracji o łącznej RLMrz 8 658 257;
- standardów oczyszczania (zgodność z art. 4 i/lub 5 dyrektywy) wyniosła:
- ✓ 337 aglomeracji o łącznej RLMrz 8 124 258 (zgodność z art. 4 dyrektywy 91/271/EWG¹⁵);
- ✓ 134 aglomeracji o łącznej RLMrz 7 193 571 (zgodność z art. 5 dyrektywy 91/271/EWG¹⁶).

(akta kontroli str. 367-376)

Na koniec 2019 r. łącznie warunki (I, II i III) zgodności z dyrektywą 91/271/EWG spełniały 337 aglomeracje o łącznej RLM 8 124 258, co stanowiło 21,5% aglomeracji objętych sprawozdaniem oraz 21,0% RLMrz ujętych w sprawozdaniu.

(akta kontroli str. 367-376)

Stan realizacji zadań zaplanowanych w AKPOŚK 2017 wynosił w zakresie:

- długości wybudowanej sieci kanalizacyjnej 5 953,8 km – stan na koniec 2019 r.¹⁷; 14 661,2 km – prognozowany stan na koniec 2021 r.¹⁸;
- długości zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej 1 054,0 km – stan na koniec 2019 r.; 3 506,4 km – prognozowany stan na koniec 2021 r.;
- przyrostu liczby rzeczywistych mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych w wyniku wybudowania sieci kanalizacyjnej¹⁹ 906 147 – stan na koniec 2019 r.; 1 474 202 – prognozowany stan na koniec 2021 r.;
- % RLM korzystających z sieci kanalizacyjnych 94,7 – stan na koniec 2019 r.; 97,3 – prognozowany stan na koniec 2021 r.;
- inwestycji na oczyszczalniach ścieków: 170 w 2018 r.; 159 w 2019 r.; 1 126 – prognozowany stan na koniec 2021 r.;
- nakładów poniesionych na zbiorcze systemy kanalizacyjne ogółem 5 295 497,4 tys. zł – stan na koniec 2019 r.; 16 671 863,6 tys. zł – prognozowany stan na koniec 2021 r.;

¹⁵ Zastosowanie odpowiednich technologii oczyszczania ścieków gwarantujących osiągnięcie wymaganych standardów oczyszczania ścieków.

¹⁶ Stosowanie podwyższonego usuwania biogenów we wszystkich oczyszczalniach ścieków komunalnych w aglomeracjach powyżej 10 000 RLM.

¹⁷ Według sprawozdań z realizacji KPOŚK w 2018 r. i w 2019 r.

¹⁸ Według założeń AKPOŚK 2017.

¹⁹ Według wzoru ankiety sprawozdawczej z wykonania KPOŚK za 2019 r. ilość mieszkańców rzeczywistych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w roku sprawozdawczym oznaczała ilość mieszkańców zameldowanych w aglomeracji, którzy zostali podłączeni do kanalizacji w roku sprawozdawczym (nie wliczając przemysłu i miejsc noclegowych).

- nakładów poniesionych na oczyszczalnie ścieków komunalnych ogółem 3 989 536,1 tys. zł – stan na koniec 2019 r.; 11 098 225,8 tys. zł – prognozowany stan na koniec 2021 r.;
- nakładów poniesionych ze środków własnych samorządów gmin oraz środków przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych 4 368 551,6 tys. zł – stan na koniec 2019 r.; 8 455 044,4 tys. zł – prognozowany stan na koniec 2021 r.;
- nakładów poniesionych ze środków funduszy ekologicznych (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej) 944 368,2 tys. zł – stan na koniec 2019 r.; 4 835 691,8 tys. zł – prognozowany stan na koniec 2021 r.;
- nakładów poniesionych ze środków funduszy zagranicznych 2 780 518,2 tys. zł – stan na koniec 2019 r.; 12 855 510,5 tys. zł – prognozowany stan na koniec 2021 r.;
- nakładów poniesionych z innych niż ww. źródeł 871 651,5 tys. zł – stan na koniec 2019 r.; 2 841 784,3 tys. zł – prognozowany stan na koniec 2021 r.

Dyrektor Departamentu Zarządzania Środowiskiem Wodnym w KZGW wyjaśnił m.in., że: „...nakłady inwestycyjne ujęte według źródeł finansowania są nakładami poglądowymi, które często nie pokrywają się z rzeczywistą wartością nakładów wydatkowaną na sieci kanalizacyjne oraz oczyszczalnie ścieków. Wynika to z faktu, że w momencie tworzenia V AKPOŚK, wobec braku wiedzy co do faktycznego źródła finansowania inwestycji, gminy dublowały informację w tym zakresie (np. wskazano taką samą wartość w ramach funduszy ekologicznych oraz innych źródeł, tj. kredyty). W przypadku danych sprawozdawczych wartości te mogą się różnić ze względu na wykazywanie kosztów po ich wydatkowaniu (uwzględniając rozliczenia roczne) albo dopiero po zakończeniu inwestycji, tj. w następnym roku sprawozdawczym.”.

(akta kontroli str. 1253-1255)

Przewidywany stan wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG w KZGW ustalono na podstawie ankiet przekazanych przez gminy w ramach AKPOŚK 2017. W wyniku analizy zaplanowanych przez aglomeracje inwestycji prognozowano, że w 2021 r.:

- 1 333 aglomeracji o łącznym RLMrz wynoszącym 36 477 905 (94,0% całego RLMrz) będzie posiadać wydajność oczyszczalni ścieków dostosowaną do usuwania 100% ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji);
- 1 574 aglomeracji o łącznym RLMrz wynoszącym 38 685 215 (99,7% całego RLMrz) zapewni wymaganą dyrektywą 91/271/EWG stopień oczyszczania ścieków;
- 1 187 aglomeracji o łącznym RLMrz wynoszącym 32 596 235 (84,0% całego RLMrz) będzie posiadać bliski 100% poziom obsługi sieciami kanalizacyjnymi;
- wszystkie zobowiązania łącznie powinno spełnić 1 036 aglomeracji o łącznym RLMrz wynoszącym 31 026 978 (80,0% całego RLMrz).

(akta kontroli str. 1209-1224, 1253-1255)

Jak wyjaśnił Prezes PGW WP, w latach 2018–2019 głównymi zidentyfikowanymi w PGW WP przyczynami braku pełnej i terminowej realizacji zadań ujętych w AKPOŚK 2017 były sygnalizowane przez samorządy w ramach sprawozdawczości: brak uzyskania dofinansowania, przedłużające się procedury przetargowe oraz zwiększenie kosztów inwestycji na etapie jej wdrożenia, a w 2020 r. – sytuacja epidemiczna. Ponadto Prezes PGW WP wskazał na

niewłaściwe wyznaczenie obszarów i granic aglomeracji, w tym źle zaplanowane długości sieci kanalizacyjnych oraz wydajności oczyszczalni. Wsparcie gmin w procesie aktualizacji KPOŚK polegało m.in. na przygotowaniu w PGW WP materiałów pomocniczych dla samorządów, udział w spotkaniach z gminami oraz współpracy związanej z uzgadnianiem aglomeracji.

(akta kontroli str. 1164-1179)

W procesie sprawozdawczości z realizacji KPOŚK rzgw przeprowadzały weryfikację danych przekazanych przez gminy, a następnie przesyłały do KZGW zbiorcze tabele zawierające sprawozdania ze swojego obszaru w celu ich weryfikacji. KZGW za pośrednictwem rzgw uzyskiwał brakujące wyjaśnienia i uzupełniał brakujące informacje. Analiza dokumentacji dotyczącej weryfikacji sprawozdań z realizacji KPOŚK za 2019 r. dla 25 aglomeracji wykazała, że dane z tych 25 aglomeracji, ujęte w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK w 2019 r., były zgodne z danymi uzgodnionymi za pośrednictwem rzgw z gminami wiodącymi w tych aglomeracjach.

(akta kontroli str. 619-681, 1244-1250)

W marcu 2016 r. KE w piśmie²⁰ skierowanym do dyrektora Programów Infrastrukturalnych w Ministerstwie Rozwoju oraz dyrektora Departamentu Zasobów Wodnych w Ministerstwie Środowiska wskazała, że przedstawiony jej w Master Planie wskaźnik przyłączeń na poziomie 98% dla aglomeracji < 100 000 RLM i 98% dla aglomeracji > 100 000 RLM jest niezgodny z dyrektywą 91/271/EWG.

(akta kontroli str. 1273-1275)

W styczniu 2018 r. KE wszczęła przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w zakresie prawidłowości wdrażania dyrektywy 91/271/EWG. W wezwaniu do usunięcia uchybienia KE uznała, że wystarczającym poziomem zbierania ścieków jest 98%, przy czym pozostałe 2% niezbranego ładunku nie powinno stanowić RLM równej bądź przekraczającej 2 000. W ocenie KE wszystkie aglomeracje, w przypadku których ponad 2% lub 2 000 RLM ładunku jest oczyszczane przez IAS²¹ inne niż indywidualne oczyszczalnie ścieków muszą zostać uznane za naruszające art. 3 ust. 1 akapit trzeci w związku z pkt A załącznika I do dyrektywy. Na tej podstawie KE zidentyfikowała 1 171 aglomeracji niezgodnych z ww. art. 3²².

(akta kontroli str. 988-1074)

Odnosząc się do wezwania zastępcy Prezesa PGW WP przestawiła w piśmie z 30 kwietnia 2018 r. dyrektorowi Departamentu Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej w MG MiŻŚ wyjaśnienia odnośnie do wyników oceny aglomeracji w zakresie wymogów dyrektywy 91/271/EWG²³. W wyjaśnieniach podniosła m.in., że: „w ramach opiniowania Master Planów dla dyrektywy 91/271/EWG KE zgłosiła jedynie uwagi do przyjętych priorytetów związanych z dofinansowaniem inwestycji” oraz, że „wszystkie zaproponowane sugestie zostały wprowadzone zarówno do AKPOŚK 2017, jak i Master Planu”. Zdaniem zastępcy Prezesa PGW WP „w ramach współpracy w zakresie EU Pilot, w zapytaniach KE w sprawie postępu w realizacji dyrektywy 91/271/EWG na podstawie art. 258 TUE i postępowań w trybie EU Pilot dotyczących polityki wodnej, KE nie zgłosiła zaproponowanej w wezwaniu interpretacji wymogów tej dyrektywy”.

²⁰ Pismo z 14 marca 2016 r., znak: DG ENV.D1/KC/sv(2016).

²¹ Individual systems or other appropriate systems.

²² W wezwaniu do usunięcia uchybienia KE wskazała 1 063 aglomeracje, które nie spełniały wymogów art. 3 dyrektywy 91/271/EWG ze względu na fakt, że ponad 2% wygenerowanego ładunku lub 2 000 RLM było oczyszczane przez IAS inne niż indywidualne oczyszczalnie ścieków oraz 108 aglomeracji, które nie spełniały tego artykułu dyrektywy, ponieważ więcej niż 2% generowanego ładunku lub 2 000 RLM nie było zbierane lub oczyszczane przez IAS.

²³ Pismo z 30 kwietnia 2018 r., znak: KZW.400.2.2018.

(akta kontroli str. 1076-1083)

W uzasadnionej opinii skierowanej do Rzeczypospolitej Polskiej w maju 2020 r. KE podtrzymała swoje stanowisko zawarte w wezwaniu do usunięcia uchybienia, dotyczące poziomu zbierania ścieków i ładunku oczyszczanego przez IAS inne niż indywidualne oczyszczalnie ścieków. W odniesieniu do kwestii dotyczących skanalizowania wskazała na wyrok TSUE z 6 listopada 2014 r.²⁴. KE w ramach wykonywania swoich uprawnień dyskrejonalnych do wszczęcia postępowania w sprawie naruszenia uznała w tym przypadku, że stopa zbierania na poziomie 98% jest wystarczająca, wymagając przy tym również, żeby 2% pozostałego niezbranego ładunku nie stanowiło RML równego bądź przekraczającego 2 000.

Prezes PGW WP wyjaśnił: „Nie jest możliwe ustalenie dokładnego terminu otrzymania informacji o wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 6 listopada 2014 r., w sprawie C-395/13 Komisja Europejska przeciwko Królestwu Belgii. Wyrok ten jest na pewno znany i szczegółowo analizowany od momentu rozpoczęcia postępowania w sprawie naruszenia dyrektywy.”

(akta kontroli str. 829-876, 1209-1224)

W sierpniu 2020 r. Prezes PGW WP przedstawił Podsekretarzowi Stanu w MGMiŻŚ opinię w zakresie uchybień dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych zawartych w uzasadnionej opinii²⁵. Według Prezesa PGW WP wskazane przez KE w uzasadnionej opinii wytyczne „Pojęcie i definicje dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych” nie zawierały informacji dotyczącej poziomu zbierania ścieków. Odnosząc się do zastosowanej przez KE metodyki opisanej w „Dokumencie dotyczącym metodyki zgodności z przepisami dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych” stwierdził m.in., że nie został określony status tego dokumentu i nie był on również zatwierdzony przez „dyrektorów wodnych”.

(akta kontroli str. 896-901)

W piśmie do Prezesa PGW WP z 11 września 2020 r.²⁶ Podsekretarz Stanu w MGMiŻŚ stwierdziła, że podejście KE w zakresie wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące blisko 100% poziom obsługi, tj. 98% dla wszystkich aglomeracji, przy czym pozostałe 2% niezbranego ładunku nie powinno przekraczać ani być równe 2 000 RLM powinno być stosowane zarówno w przyszłych działaniach podejmowanych przez PGW WP, jak i obecnie realizowanych.

(akta kontroli str. 985-987)

W 2019 r. na zlecenie KZGW sporządzono opracowanie „Identyfikacja presji w regionach wodnych i na obszarach dorzeczy – Część II: Opracowanie bazy danych o presjach antropogenicznych”. Celem projektu było zidentyfikowanie presji antropogenicznych na wody powierzchniowe i podziemne, wraz z przypisaniem ich do poszczególnych jednolitych części wód. W ramach opracowania pozyskano informacje o presjach antropogenicznych, dotyczące poborów i przerzutów wód oraz zrzutów (m.in. ścieków komunalnych, bytowych oraz przemysłowych). Dane o pozostałych presjach antropogenicznych obejmowały m.in.: punktowe oraz rozproszone (obszarowe) źródła presji. Wynikiem prac było również pozyskanie informacji dotyczących ludności niepodłączonej do sieci kanalizacyjnej oraz koncentracji przydomowych oczyszczalni ścieków.

W 2020 r. na zlecenie PGW WP sporządzono „Opracowanie bilansu ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych rzekami do Morza Bałtyckiego – PLC 7”.

²⁴ Wyrok w sprawie KE przeciwko Królestwu Belgii (C-395/13, ECLI:EU:C:2014:2347).

²⁵ Pismo z 5 sierpnia 2020 r., znak: KZW.4030.16.2020.

²⁶ Znak: DGWiZS.WOW.073.5.20.2020.DP.

W ramach opracowania pozyskano m.in. dane o ładunkach zanieczyszczeń ścieków sanitarnych z terenów nieskanalizowanych.

(akta kontroli str. 687-714)

W PGW WP nie dysponowano informacjami o liczbie gmin, liczbie mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego, systemów indywidualnych oraz obsługiwanych przez tabor asenizacyjny na obszarach nieobjętych KPOŚK, jak również informacjami w zakresie ilości ścieków powstających i oczyszczanych na tych obszarach²⁷. Działający z upoważnienia Prezesa PGW WP Zastępca Prezesa wyjaśnił, że dane te dotyczą głównie gospodarki ściekowej gospodarstw domowych, gdzie odprowadzanie ścieków jest umożliwiające przez zwykłe korzystanie z wód nieobjęte zgodami wodnoprawnymi.

(akta kontroli str. 687-714, 1136-1138)

W zakresie działań prawnych, organizacyjnych oraz programów finansowania podejmowanych w PGW WP dla zapewnienia pełnego zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych powstających poza aglomeracjami Prezes PGW WP wyjaśnił m.in., że: „Departament Zarządzania Środowiskiem Wodnym nie prowadzi działań w zakresie zapewnienia pełnego zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych powstających poza aglomeracjami. [...] PGW WP zaproponowało wprowadzenie zapisów zobowiązujących samorządy do prowadzenia szczegółowego monitoringu i sprawozdawczości w zakresie podmiotów korzystających z indywidualnych bezodpływowych zbiorników do gromadzenia ścieków oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. PGW WP nie dofinansowuje również inwestycji związanych z zapewnieniem prawidłowego zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych na terenach aglomeracji i poza nimi. Środki na finansowanie tego typu inwestycji znajdują się w gestii Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, NFOŚiGW oraz 16 WFOŚiGW, np. w ramach Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020.”.

(akta kontroli str. 1120-1128)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Założenia przyjęte na etapie przygotowania projektu AKPOŚK 2017 nie gwarantowały ujęcia w nim wszystkich wyznaczonych aglomeracji powyżej 2 000 RLM, a zgodnie z art. 43 ust. 3 wówczas obowiązującej ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne²⁸, wykaz aglomeracji stanowił integralną część KPOŚK, będącego podstawowym instrumentem wdrażania dyrektywy 91/271/EWG. Prezes PGW WP po 1 stycznia 2018 r. nie podjął działań w celu zweryfikowania prawidłowości ujęcia w AKPOŚK 2017 wszystkich wyznaczonych wówczas aglomeracji.

W zaakceptowanym, w marcu 2017 r. przez byłą p.o. Prezes KZGW²⁹, dokumencie „Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych – AKPOŚK 2017” nie uwzględniono m.in. aglomeracji które: nie zostały do 31 października 2016 r. wyznaczone stosownym aktem prawa miejscowego (rozporządzeniem wojewody lub uchwałą sejmiku województwa); nie przekazały ankiety w formie elektronicznej i papierowej na potrzeby AKPOŚK 2017 w wymaganym terminie oraz przekazały ankiety bazujące na projektach aktów prawa miejscowego, pomimo posiadania rozporządzenia lub uchwały.

(akta kontroli str. 925-959)

Ponadto przyjęte założenia uwzględniały warunki wyposażenia aglomeracji w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie: 95% dla aglomeracji o RLM <

²⁷ Na koniec 2019 r. oraz na 30 września 2020 r.

²⁸ Dz.U z 2017 r. poz. 1121 ze zm.

²⁹ Jako kierownika jednostki budżetowej.

100 000 i 98% dla aglomeracji o RLM $\geq$ 100 000, pomimo że zgodnie ze stanowiskiem KE potwierdzonym orzecznictwem TSUE, warunkiem spełnienia wymogu w zakresie wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych jest zbieranie ścieków komunalnych na poziomie co najmniej 98%, jeśli 2% niezzebranych pozostałości stanowi RLM równe lub nieprzekraczające 2 000.

Stanowisko KE w powyższym zakresie znalazło potwierdzenie w wyroku TSUE z 6 listopada 2014 r. w sprawie C-395/13 KE przeciwko Królestwu Belgii.

(akta kontroli str. 925-959)

Była p.o. Prezes KZGW wyjaśniła m.in., że: „Aglomeracja, jako przestrzeń objęta określonymi przepisami i zasadami dot. wyposażania w sieci kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków, istnieje dopiero wówczas, gdy zostaje wyznaczona w określony prawem sposób i obowiązuje już akt prawny ją ustanawiający. Zamiar utworzenia aglomeracji (np. w postaci projektu uchwały) nie może być wystarczającą podstawą formułowania dla tej przestrzeni np. zadań inwestycyjnych czy programów finansowych, które wiązałyby uczestników Programu i były przedmiotem sprawozdań i rozliczeń. W trwających kilka miesięcy konsultacji społecznych AKPOŚK 2017 była możliwość zgłoszenia lub wprowadzenia zmian do treści wykazu aglomeracji i faktycznie zgłaszane były kolejne nowo utworzone aglomeracje. Nawet po zakończeniu cyklu konsultacji nadal zgłaszane były chęci uczestniczenia w AKPOŚK, ale na ogół nie były one poparte nawet ustaleniem aglomeracji, nie mówiąc już o przekazaniu wypełnionych ankiet, bez których nie ma, także dzisiaj, możliwości sformułowania i zweryfikowania w Programie danych dotyczących poszczególnych aglomeracji. Należy podkreślić że przekazanie ankiet jest podstawowym źródłem wiedzy o stanie i zamierzeniach aglomeracji, a bez ich terminowego przekazania nie ma możliwości przygotowania projektu AKPOŚK – termin nadsyłania ankiet podawany jest z dużym wyprzedzeniem przy każdej aktualizacji KPOŚK. Graniczne terminy procedowania takiego dokumentu oraz założenia i warunki ujęcia aglomeracji przedstawiono w ogólnodostępnej Mapie drogowej dla aglomeracji ubiegających się o ujęcie w V aktualizacji, zatwierdzonej przez właściwego ministra [...] V AKPOŚK została przyjęta przez Radę Ministrów we wrześniu 2017 r. a ocena skutków jej realizacji, a więc i skutków przyjętej metodologii, mogła zostać podjęta po złożeniu sprawozdań przez gminy, a więc w 2018 r. Od lutego 2018 r. nie zajmowałam się już sprawami dot. oczyszczania ścieków komunalnych, nie wiem więc jakie analizy w tym zakresie były prowadzone”.

Była p.o. Prezes KZGW wyjaśniła także m.in., że: „...wymagania dot. wyposażenia aglomeracji w sieci kanalizacyjne na poziomie 98% nie wynikają z Dyrektywy, a jedynie praktyki KE. Nowe podejście KE do kwestii osiągnięcia zgodności z dyrektywą w zakresie poziomu zbierania ścieków sieci kanalizacyjnej, przedstawione w wezwaniu z 2016 r. odbiegało od wcześniejszych założeń przyjętych w Polsce i prezentowanych w oficjalnych dokumentach takich jak: aktualizacje KPOŚK, Master Plany oraz Plany Implementacyjne, znane zresztą Komisji. W ramach opiniowania Master Planu dla Dyrektywy KE zgłosiła jedynie uwagi do przyjętych priorytetów związanych z dofinansowaniem inwestycji. Wszystkie zaproponowane sugestie zostały wprowadzone do wersji AKPOŚK z 2017 r.”.

(akta kontroli str. 1147-1151)

Prezes PGW WP wyjaśnił m.in., że: „Graniczne terminy procedowania AKPOŚK 2017 oraz założenia i warunki ujęcia aglomeracji przedstawiono w ogólnodostępnej Mapie drogowej dla aglomeracji ubiegających się o ujęcie

w V aktualizacji, zatwierdzonej przez właściwego ministra. [...] przyjęte założenia graniczne oraz warunki ujęcia aglomeracji przy tworzeniu AKPOŚK 2017 PGW WP uznało za poprawne i nie podejmowane były działania zmierzające do zmiany zapisów Mapy drogowej”.

(akta kontroli str. 1152-1161)

Zdaniem NIK nie można zgodzić się z twierdzeniem, że podejście KE do kwestii osiągnięcia zgodności z dyrektywą 91/271/EWG w zakresie poziomu zbierania ścieków sieci kanalizacyjnej, przedstawione w wezwaniu z 2016 r. było nowe, gdyż już w 2014 r. zostało ono potwierdzone wyrokiem TSUE. Ponadto stanowisko to zostało przedstawione jednostkom odpowiedzialnym za gospodarkę ściekową w Polsce w 2016 r., tj. rok przed zaakceptowaniem przez byłą p.o. Prezes KZGW „Aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych – AKPOŚK 2017”. Ponadto sformułowane w KZGW (jednostce budżetowej), a następnie zaakceptowane w PGW WP KZGW założenia opracowania projektu AKPOŚK 2017 powodowały ryzyko nieuprawnionej eliminacji z KPOŚK części istniejących wówczas aglomeracji. Dlatego opisane wyżej postępowanie należy uznać za nierzetelne.

2. Sformułowane w PGW WP KZGW założenia na etapie przygotowania projektu AKPOŚK 2020 nie gwarantowały ujęcia w nim wszystkich wyznaczonych aglomeracji powyżej 2 000 RLM, a zgodnie z art. 88 ust. 1 uPW wykaz aglomeracji stanowił integralną część KPOŚK, będącego podstawowym instrumentem wdrażania dyrektywy 91/271/EWG.

W przekazanym³⁰ przez PGW WP do MG MiŻS projekcie „Aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych – AKPOŚK 2020” nie uwzględniono m.in. aglomeracji: nowych, które nie zostały wyznaczone stosownym aktem prawa miejscowego (rozporządzeniem wojewody lub uchwałą sejmiku województwa lub uchwałą rady gminy) do 31 października 2019 r., oraz tych, które przekazały ankiety bazujące na projektach aktów prawa miejscowego wyznaczającego aglomerację, pomimo posiadania rozporządzenia lub uchwały.

(akta kontroli str. 401-402)

Prezes PGW WP wyjaśnił m.in., że: „...wymienione przesłanki dyskwalifikujące aglomeracje do włączenia do AKPOŚK 2020 wynikają wprost z zapisów Mapy drogowej dla aglomeracji ubiegających się o ujęcie w VI aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych, która została zatwierdzona przez Kierownictwa MG MiŻS. Tym samym brak jest podstaw do kwestionowania przez KZGW poprawności przyjętych założeń”.

(akta kontroli str. 401-402, 1152-1161)

Nie można zaakceptować argumentacji przedstawionej w złożonych wyjaśnieniach, gdyż Prezes PGW WP kieruje pracą KZGW, do którego zadań należało, zgodnie z art. 240 ust. 2 pkt 19 uPW, współuczestnictwo z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej w zakresie opracowywania krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych i jego aktualizacji. Ponadto projekt założeń i warunków ujęcia aglomeracji w AKPOŚK 2020 zaakceptowany przez kierownictwo MG MiŻS został opracowany przy udziale PGW WP KZGW.

Zdaniem NIK sformułowane w PGW WP KZGW założenia opracowania projektu AKPOŚK 2020 powodowały ryzyko nieuprawnionej eliminacji z KPOŚK części istniejących wówczas aglomeracji. Dlatego opisane wyżej postępowanie należy uznać za nierzetelne.

³⁰ Pismem z 30 kwietnia 2020 r.

3. W projekcie „Aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych – AKPOŚK 2020”, przekazanym³¹ do MGMIŻS przez zastępcę Prezesa PGW WP, określono warunki wyposażenia aglomeracji w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie: 95% dla aglomeracji o RLM < 100 000 i 98% dla aglomeracji o RLM ≥ 100 000, pomimo że zgodnie ze stanowiskiem KE, potwierdzonym orzecznictwem TSUE, warunkiem spełnienia wymogu w zakresie wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych jest zbieranie ścieków komunalnych na poziomie co najmniej 98% jeśli 2% niezbranych pozostałości stanowi RLM równe lub nieprzekraczające 2 000.
(akta kontroli str. 401-402)

Stanowisko KE w powyższym zakresie znalazło potwierdzenie w wyroku TSUE z dnia 6 listopada 2014 r., w sprawie C-395/13 Komisja Europejska przeciwko Królestwu Belgii. Stanowisko KE uwzględniono w MGMIŻS w dalszych pracach nad projektem AKPOŚK 2020.

(akta kontroli str. 1091-1102, 1283-1285)

Prezes PGW WP wyjaśnił m.in., że „...kształt AKPOŚK 2020 określają decyzje właściwego kompetencyjnie ministra oraz zatwierdzona przez niego Mapa drogowa. W dniu przekazywania AKPOŚK 2020, w wersji przy piśmie z dnia 30 kwietnia 2020 r., obowiązywała Mapa drogowa, której treść określała warunki wyposażenia w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie 95% dla aglomeracji poniżej 100 000 RLM i 98% dla aglomeracji równej i powyżej 100 000 RLM. Krajowy Zarząd nie podejmuje autonomicznych decyzji co do kształtu Aktualizacji, każdorazowo założenia akceptowane były przez Ministra do spraw gospodarki wodnej”.

(akta kontroli str. 1152-1161)

Nie można zaakceptować argumentacji przedstawionej w złożonych wyjaśnieniach, gdyż Prezes PGW WP kieruje pracą KZGW, do którego zadań należało, zgodnie z art. 240 ust. 2 pkt 19 uPW, współuczestnictwo z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej w zakresie opracowywania krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych i jego aktualizacji. Ponadto Podsekretarz Stanu w MGMIŻS 15 maja 2018 r. zobowiązał Prezesa PGW WP do podjęcia działań w zakresie sporządzenia AKPOŚK 2020. Tym samym Prezes PGW WP miał bezpośredni wpływ na zaproponowane w przekazanym do MGMIŻS projekcie AKPOŚK 2020 warunki wyposażenia aglomeracji w sieć kanalizacyjną.

Określenie w projekcie AKPOŚK 2020 warunków wyposażenia aglomeracji w sieć kanalizacyjną, niezgodnych ze stanowiskiem KE potwierdzonym orzecznictwem TSUE w obszarze zbierania ścieków komunalnych, było działaniem nierzetelnym.

4. Prezes PGW WP jako kierujący pracą KZGW, do którego zadań należało, zgodnie z art. 240 ust. 2 pkt 19 uPW, współuczestnictwo z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej w zakresie opracowywania krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych i jego aktualizacji, dopuścił w sierpniu 2020 r. do przekazania przez kierownika Wydziału Programów Wodnych KZGW do MGMIŻS – bez akceptacji kierownictwa PGW WP – eksperckiej projekcji, nieuwzględniającej 103 istniejących aglomeracji, która następnie stanowiła podstawę do dalszych prac w MGMIŻS nad projektem AKPOŚK 2020. Rozwiązania zawarte w przekazanym dokumencie wykluczały ujęcie w projekcie AKPOŚK 2020 wszystkich wyznaczonych w Polsce aglomeracji powyżej 2 000

³¹ Pismem z 30 kwietnia 2020 r.

RLM, pomimo że zgodnie z art. 88 ust. 1 uPW wykaz aglomeracji stanowił integralną część KPOŚK, będącego podstawowym instrumentem wdrażania dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych.

Prezes PGW WP wyjaśnił m.in., że: „...PGW WP współuczestniczy w zakresie opracowywania aktualizacji KPOŚK zbierając niezbędne dane, przygotowując projekty aktualizacji, oraz ewentualne dodatkowe zestawienia i propozycje działań. Projekt VI AKPOŚK opracowany został zgodnie z ustaleniami określonymi w dokumencie pn. *Mapa drogowa dla aglomeracji ubiegających się o ujęcie w VI AKPOŚK* oraz decyzjami wynikającymi ze spotkań z przedstawicielami MGMIŻŚ. Podczas tych spotkań informowano o wynikach analiz, a także przedstawiono wady i zalety poszczególnych możliwych wariantów (scenariuszy) działań oraz ustalano zakres dokumentu, w tym przedstawiono wykaz aglomeracji dla których nie było możliwości zastosowania scenariusza 4. Biorąc powyższe pod uwagę, materiał ten został opracowywany na podstawie przygotowanego w kwietniu 2020 r. projektu VI AKPOŚK oraz zgodnie z warunkami ustalonymi przez ministerstwo. Jednocześnie należy podkreślić, że proces zbierania danych na potrzeby VI AKPOŚK jeszcze się nie zakończył. [...] w chwili obecnej trwa zbieranie i analiza ankiet aktualizacyjnych przygotowanych zgodnie z zakresem obowiązujących uchwał”.

(akta kontroli str. 1268-1272)

Zdaniem NIK dopuszczenie przez Prezesa PGW WP do przekazania MGMIŻŚ niezaakceptowanego przez kierownictwo PGW WP dokumentu, zawierającego rozwiązania niezgodne z przepisami prawa, świadczy o niedostatecznym nadzorze Prezesa PGW WP nad działalnością komórki odpowiedzialnej w KZGW za koordynację działań dotyczących dyrektywy 91/271/EWG. Opisane wyżej postępowanie należy uznać za nierzetelne.

5. Sporządzone w PGW WP KZGW sprawozdanie z realizacji KPOŚK w 2018 r. zawierało rozbieżne dane w zakresie ilości ścieków komunalnych powstających w aglomeracjach i ilości oczyszczanych ścieków komunalnych. Wykazana w sprawozdaniu łączna ilość ścieków oczyszczanych była 87 razy większa niż ilość ścieków powstających w aglomeracjach. Wyrażony w procentach stosunek wykazanych w sprawozdaniu ilości oczyszczanych ścieków komunalnych ogółem w ciągu roku [tys. m³/r] do ilości ścieków komunalnych powstających w aglomeracji ogółem [tys. m³/r] wyniósł w aglomeracjach: Warszawa 85 469%; Drobin 100 000%; Terespol 94 029%; Lubniewice 100 004%; Wielowieś 100 000%; Zasole Bielańskie 71 980%; Zakrzewo 337 400%.

Prezes PGW WP wyjaśnił m.in., że: „Różnica pomiędzy ilością ścieków powstających w aglomeracjach, zaraportowanych w roku 2018 [...] a ilością ścieków oczyszczonych [...] wynika z powodu błędnie wpisanych danych. W obu tych kolumnach gminy przekazujące sprawozdanie powinny wpisać wartości w tysiącach metrów sześciennych na rok. Rozbieżności w tym zakresie wynikają zatem najczęściej z błędnie zastosowanych jednostek. W roku 2018 tak duża różnica wyniknęła w głównej mierze z nieprawidłowo wpisanych danych z największej oczyszczalni w naszym kraju - warszawskiej Czajki. Niemniej jednak, ilość ścieków wytworzonych na terenie aglomeracji może się różnić od ilości ścieków odprowadzonych z oczyszczalni ścieków do odbiornika m.in. dlatego, że oczyszczalnia ścieków w aglomeracji może przyjmować ścieki również spoza jej granic”.

(akta kontroli str. 367-376, 1120-1128)

Ujęcie w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK za 2018 r. rozbieżnych danych w zakresie ilości ścieków komunalnych powstających w aglomeracjach i ilości

oczyszczanych ścieków komunalnych, świadczy o nieskutecznej weryfikacji przez PGW WP danych uzyskanych od aglomeracji. Postępowanie takie należy uznać za nierzetelne.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski

1. Podjęcie działań w celu zapewnienia ujęcia w AKPOŚK 2020 wszystkich wyznaczonych w Polsce aglomeracji.
2. Zapewnienie skutecznego nadzoru nad komórką organizacyjną w PGW WP KZGW odpowiedzialną za koordynację działań dotyczących dyrektywy 91/271/EWG.
3. Zapewnienie rzetelnego sporządzania sprawozdań z realizacji KPOŚK oraz przekazanie skorygowanego sprawozdania z realizacji KPOŚK w 2018 r. ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 19 lipca 2021 r.

Kontroler

Damian Pazio
główny specjalista
kontroli państwowej

p.o. Dyrektor
Departament Środowiska

Tomasz Gawel

Na podstawie art. 35c ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2020 r. poz. 1200) powiadamiam, że w tekście wystąpienia pokontrolnego z dnia 19 lipca 2021 r. sporządzonego w związku z kontrolą P/20/046 Zbieranie i oczyszczanie ścieków komunalnych, przeprowadzoną w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie Krajowym Zarządzie Gospodarki Wodnej, dokonano 18 sierpnia 2021 r. sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej w następujący sposób:

- na str. 14, w wierszu 15 od dołu zastąpiono rok „2021”, rokiem „2020”.

Damian Pazio
Główny specjalista kp.